תוספתא · דפוס וילנא · סדר טהרות

תוספתא כלים קמא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תוספתא כלים קמא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תוספתא-כלים-קמא/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 7
פרק ד 8
פרק ה 11
פרק ו 12
פרק ז 14

פרק א

א חומר בשרץ שאין בשכבת זרע ובשכבת זרע שאין בשרץ חומר בשרץ שהשרץ לא חלקת טומאתו וש"ז חלוקה טומאתה. חומר בשכבת זרע ששכבת זרע מטמא בכל שהוא והשרץ אינו מטמא אלא בכעדשה.

ב חומר בנבלה שאין במי חטאת ובמי חטאת שאין בנבלה שמיעוט מי חטאת טמא ומיעוט נבלה טהור חומר בנבלה שבימי חטאת שלהן טהורין מטומאתן ומטהרין את הטמאים ואין מטמאין בצרופן מה שאין כן בנבלה. מי חטאת שיבשו הרי אלו טהורין. נבלה שיבשה אם יכולה לישרות ולחזור לכמות שהיתה מצטרף הרי זה טמאה.

ג חומר בטמא מת שאין בבועל נדה ובבועל נדה שאין בטמא מת שטמא מת טעון הזאה שלישי ושביעי מה שאין כן בבועל נדה חומר בבועל נדה שבועל נדה מטמא כר התחתון כעליון מה שאין כן בטמא מת ר' יוסי אומר זובו של זב ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו ורביעית מן המת למה אמרו רביעית לפי שכל עובר תחלת ברייתו יש בו רביעית דם ודם הנדה כיוצא במרכב חומר בהן שאין במרכב ובמרכב שאין בהן שהן שוה מגען למשאן לטמא אדם ולטמא בגדים מה שאין כן במרכב חומר במרכב שהמרכב מטמא תחת אבן מסמא מה שאין כן בהן.

ד חומר בכזית מן המת שכזית מת פתחו בטפח והמת פתחו בארבעה טפחים. רבי נתן אומר להיות טמא מת לטמא שנים לפסול א'.

ה בשלשה דברים שוה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחוצה לארץ עפרה מטמא כחוצה לארץ והמביא גט מסוריא כמביא מחוצה לארץ והמוכר עבדו לסוריא כמוכר לחוצה לארץ. שלשה לארץ ישראל שהקונה שדה בסוריא כקונה בפרוזד שבירושלים וחייבת במעשרות ובשביעית ואם יכול ליכנס לה בטהרה טהורין.

ו נכנסין לבין האולם ולמזבח שלא רחוץ ידים ורגלים דברי ר"מ וחכ"א אין נכנסין אמר ר"ש הצנוע לפני רבי אליעזר אני נכנסתי לבין האולם ולמזבח שלא רחוץ ידים ורגלים אמר לו מי חביב אתה או כהן גדול היה שותק אמר לו בוש אתה לומר שכלבו של כהן גדול חביב הימך אמר לו רבי אמרת אמר לו אפילו כהן גדול פוצעין את מוחו בגיזרין מה תעשה שלא מצאך בעל הפול ר' יוסי אומר כשם שהכל פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה כך פורשין בשעת מתן דמים פר כהן משיח פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים ודמים של יום הכפורים הוי מה מעלה בין האולם ולמזבח ולמזבח ולהיכל אלא שלבין האולם ולמזבח נכנסין לעבודה ושלא לעבודה ולהיכל אין נכנסין אלא לעבודה בלבד.

ז אבא שאול אומר עליית בית קדשי הקדשים חמורה מבית קדשי הקדשים שבבית קדשי הקדשים כהן גדול נכנס לשם בכל שנה ושנה לעבודת יום הכפורים ארבע פעמים ביום ואם נכנס חמש חייב מיתה ולעליית בית קדשי קדשים אין נכנסין לה אלא לשנים לידע מה היא צריכה אמרו לו אין זו מעלה נכנסו מצורעים לפנים מן החומה לוקין את הארבעים זבין וזבות נדות ויולדות להר הבית לוקין שמונים טמא נכנס להר הבית ולא טמא מת אמרו אלא אפילו מת עצמו שנא' (שמות י״ג:י״ט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחנה לויה ר' שמעון אומר החיל ועזרת נשים בבית העולמים והטמאים שנכנסו לשם פטורין.

ח כל העזרה כשרה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים והשוחט בתוכה חולין אסורין בהנאה והיא היתה חצר המשכן לפנים מן הקלעים שהיו במדבר. כל הטמאים שנכנסו משער נקנור ולפנים אפילו הן מחוסרי כפרה הרי אלו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ואין צריך לומר טבול יום ושאר כל הטמאין שנכנסו לפנים ממחיצותיהן הרי אלו באזהרה נכנסים לקדש הרי אלו חייבים רבי יהודה אומר על פני הקדש במיתה ושאר כל המת באזהרה.

ט הכל נכנסים לבנות ולתקן ולהוציא את הטומאה מצוה בכהנים אין כהנים נכנסין לוים אין לוים נכנסים ישראלים. מצוה בטהורים אין טהורין נכנסין טמאין מצוה בתמימין אין תמימין נכנסין בעלי מומין מצוה שיכנסו בתיבות אין שם תיבות נכנסין דרך פתחים וכן הוא אומר (דברי הימים ב כ״ט:ט״ז) ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה וגו' ר' יהודה אומר מחילות שתחת היכל חול ובגגו של היכל קדש אין אוכלין שם קדשים ואין שוחטין שם קדשים קלים והטמאין שנכנסו לשם הרי אלו פטורין.

י וכשם שהיו במדבר שלש מחנות מחנה שכינה מחנה לויה מחנה ישראל כך היו בירושלים מפתח ירושלים ועד פתח הר הבית מחנה ישראל. מפתח הר הבית ועד שערי נקנור מחנה לויה משערי נקנור ולפנים מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר מטעם מסעות אין בהם משום קדושה ואין חייבין עליהן משם טומאה. <וכמה הוא כדי להעלות ארוכה רואין אותו כאילו ייחור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה קטנה אם יכול לחיות הימנה טמא ואם לאו טהור.>

יא רבי מנחם ברבי יוסי אומר עיירות מוקפות חומה מקודשות מארץ ישראל שמשלחין מתוכן את המצורעין והבית צמות בתוכן לאחר שנים עשר חודש ומסבבין בתוכן המת עד שירצו יצא אין מחזירין אותו וכה"א (דברי הימים ב כ״ו:כ״ג) וישכב עוזיהו עם אבותיו ויקברו אותו [עם אבותיו] בשדה הקבורה אשר למלכים כי אמרו מצורע הוא

וימלוך יותם בנו תחתיו ר"ש אומר כשם שאין זבות נדות ויולדות נכנסות להר הבית כך משכבן ומושבן כיוצא בהן.

פרק ב

א כלי נתר ב"ש אומרים מטמאין מתוכן ומאוירן ככלי חרש ומאחוריהן ככלי שטף וב"ה אומרין כלי נתר הרי הן ככלי חרש לכל דבר. ר"ש בן אלעזר אומר בלשון אחרת ב"ש אומרים מטמאין כחצי כלי ומטמאין ככלי שלם וב"ה אומרים כלי נתר הרי הן ככלי חרש לכל דבר יושבין שלא מסומכין שיעורן בכדי סיכת קטן ועד לוג לוג וכל מטה הימנו. מלוג ועד סאה וכל מטה היעמנו מסאה ועד סאתים בחצי לוג סאתים וכל מטה מהן. מסאתים ועד ג' ועד חמש סאין בלוג חמש וכל מטה מהן רבי עקיבה אומר מלחמיות ועד חצבים גדולים בלוג מכאן ואילך בלוג נשתקעו דברים ולא נאמרו עכשיו ר' נחמיה ור' אליעזר בן יעקב חצבים גדולים שני לגין הפכין והגלילין והחביונות שביהודה יש להן קרקרנות ואין להן דפנות. הסילונית והקרמיון שעשה בהן בית קבול מים או צרורות טמאין אלו לגין פרוסה טהורה מגופפת הרי זו טמאה הכסא והספסל וכל מדרס כלי חרס טהורין רבי יוסי אומר אף הספינה ומגופת היוצרין רבי נחמיה אומר חילוף הדברים משפך של מתכת בין של בעלי בתים ובין של דבלין טמא ושל עץ ושל עצם ושל זכוכית של בעלי בתים טהור ושל רוכלין טמא מפני שהוא כשל מדה דברי ר' יהודה בן בתירה ור' עקיבה אומר מפני שהוא מטה על צדו ומריח בו את הלוקח. כסוי כדי יין וכדי שמן וכסוי חביות ונירות שמשתמש בהן עראי ומשליכן טהורין ואם התקינו לתשמיש טמאין. כסוי אלפס בזמן שנקוב ויש לו חדוד טהור אין נקוב ואין חדוד טמא מפני שמכנסת לתוכו את הירק רבי אלעזר ברבי צדוק אומר מפני שהופכה עליו את הרוקמה זה הכלל כל המשמש כפוי בכלי חרס טהור.

ב גסטרא שנסדקה בכבשן כיצד משערין אותה אם היו שבריה שוין ותוכה מאדים בידוע שעד שלא נגמרה מלאכתה נסדקה. בית תבלין של עץ העשוי מגורות מגורות ואין ליזבז טמא א' מהן במשקה הוא טמא וחברו טמא ובשרץ כולו טמא נפלו משקין על גבי הרחב שלו ר' יוסי אומר משם ר' יוחנן בן נורי חולקין את עביו המשמש את הטמא טמא והמשמש את הטהור טהור נפלו משקים על גבי שפתו החיצונה נדון כאחורים קבעו במסמר חיבור לטומאה ולהזאה תקעו חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה. נוטל ונותן אין חיבור לא לטומאה ולא להזאה.

ג מסרק של צרצור ר' אליעזר אומר אין מטמא באויר וחכ"א מטמא באויר העשוי לכך ולכך כגון הכבכב והאילפס והקדרה מטילין אותו לחומר להכניס ולהוציא טומאה לאחרים ככונס משקה אבל הוא עצמו אין טהור אלא במוציא זיתים בלבד. נבלי יין שיעורן במשקין ור"ש אומר בזרעונין <שעורו במשקין ור"ש אומר בזרעונין> נסטרא שיעורה במשקה והעתיקה ה"ז טהור הפכין הגלילין שמוליכין בהן שמן למרחץ והצרצורין והשקורין עד שלא הוסקו טהורין ומשהוסקו טמאין והסקין והנאין טמאין חרש שפירש מן חבית ומן הקדרה אם מקבל כשיעור טמא אם לאו טהור נקב ועשאו בזפת טהור שכלי חרש שטהור שעה אחת אין לו טומאה לעולם.

פרק ג

א הביא שברי כלי חרס ודיבקן זה לזה ועשאן תנור ועשה להן טפלה בין מבפנים ובין מבחוץ והסיקו אע"פ שאין בכל אחד ואחד כשיעור כולן מיטמאין. מגע ובאויר הקנונים הגדולים שטפלום ביבלות ובאדמה הרי אלו הן חיבור הטבילן הרי זו חוצצת עליו חרש שטיפלו להיות מבשל הרי זה אינו חיבור היקרין שטפלן להיות זופת בהן הרי אלו חיבור מודים חכמים לרבי מאיר ולר' שמעון במיחם שטיפלו עד מקום שהאור שולט בו שהוא חיבור ועד מקום שאין האור שולט בו שאין חבור הטבילה אין חוצץ עליו. בחדוק קרויה הברויא הרי זה חיבור הטבילה הרי זה אינו חבור. הטבילה אינה חוצצת עליו כשות שלקטן הרי זה אינו חיבור הטבילן צואה שעל הכסא אינה חוצצת עליו האבר והבשר המדולדלין באדם הרי אלו אינן חיבור טבל אין חוצצין עליו.

ב הזפת חיבור בכלי מתכות בדבר הראוי לה אבל דבר שאין ראוי לה הרי זה אין חיבור הטבילו הרי זה חוצצת כיצד קיתון הניקב ועשאו בזפת הרי זו אינו חיבור הטבילו הרי זו חוצצת עליו אבל חבית שניקבה ועשאו בבעץ ובקנטרין ובגפרית ובזפת ובסיד ובגפסית חיבור ושאר כל הדברים אינו חיבור ורבי עקיבה מטמא בשל עץ מפני שהוא מינו.

ג עריבה גדולה של חרס אע"פ שבאה במדה טמאה נפחתה במוציא זיתים אע"פ שהוא מטה על צדה ולש בה טהורה שמתחלה לא לכך נעשית.

ד המביא ארניות ותנורין וספלים וכלי חרש מחוצה לארץ לארץ עד שלא הוסקו טמאין משום ארץ העמים וטהורין משום כלי חרש הוסקו טמאין משום כלי חרש וטהורין משום ארץ העמים נמצאת אומר בשעת שהן טמאין משום ארץ העמים טהורים משום כלי חרש ובשעת שהם טמאים משום כלי חרש טהורים משום ארץ העמים הביא עפר ממקום הטומאה ונבלו במקום הטהרה או ממקום הטהרה ונבלו במקום הטומאה טמא

נבלו על גבי הסלע אפילו במקום הטהרה טמא. הלובן לבנים בבית הפרס במקום הטומאה טמא במקום הטהרה טהור ר' שמעון אומר אפילו לבינה מבית הפרס ממקום הטומאה טהור שלא אמרו אלא גוש כברייתו. חזקת חרסין הנמצאין בכל מקום טהורין חוץ מן הנמצאין בבית היוצר מפני שרובן מן הגסטראות חרש שפירש מדפנה של חבית ומן דפנה של קדרה ר' שמעון בן אלעזר אומר משם ר"מ וכן היה ר' יהודה אומר כדבריו כדרך קבלתה טמאה שלא כדרך קבלתה טהורה ניטלה האוזן ונשבר החידוד ר' יהודה מטמא וחכמים מטהרין שכלי שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם.

ה חבית שנפחתה ומקבל על דפנה או שנחלקה כמין שתי עריבות ר' יהודה מטהר וחכמים מטמאין שמתחלה לכך נעשית להיות מוטה על צדה ומוציא מה שבתוכו לצדדין ואם היתה גיסטרא הרי זו טהורה שלא אמרו שירין לשירין אלא שירין לכלים איזו היא גיסטרא כל שנסדקין אזניה ואפילו אחת מהן נסדקה למטה מאזניה אע"פ שאזניה קיימות הרי זו כגיסטרא ואם מתחלה עשאה יד של אזנים נדונת כחבית היתה מוטה על צדה כמין קתדרא הוא הדבר כל המתקבל עמה מים בשעה שהוא מערה משקין לתוכה מטמא במגע ובאויר כל שאין מקבל עמה מים בשעה שמערה משקין לתוכה מטמא במגע ואין מטמא באויר.

ו שולי הקרפאות ושולי הקיסום הצידוניים וכלי חרש ששוליו חדים וכדברי ר' נתן הקוז והקוד הבבלי שנסדקו מלמעלה ומקבלין כשיעור מלמטה אע"פ שאינן יכולין לישב שלא מסומכין טמאין שלכך נעשו מתחלתן שולי כלי עצים וכלי זכוכית וכלי עצם קרטיסין שפן ועשאן ומקבלין כל שהן טמאין היה שוות מן השפה הפנימית ולפנים הימנה ולחוץ טהורה כלי חרש מקבלין טומאה משתגמר מלאכתן דברי ר"מ ר' יהודה אומר משיצרפו בכבשן צרפן אפילו בגפת טמאה ואינו חושש שמא מיצה משקין ומשם רשות עם הארץ אין חושש להן וחבירתה אפילו בא לאחר שלשה ימים ונוטל.

ז גילה חפאין ומצא אבק על גבי כלים הרי זו נוטל אחד כולו ברשות בעם הארץ מקום שמשקעין את הנאות בטיט הלבן והחבור עומד על שיקוע. העמוד שהוא עומד אינו טמא אלא אותו עמוד בלבד חבור עומד מלמעלה ועם הארץ עומד מלמטה ושולה ונותן לו ועם הארץ נאמן לומר לא טמאתי מפני שהוא בחזקת המשתמר.

פרק ד

א תנור של לבנות תחלתו בכל שהוא ושיריו ברובו שר"מ אומר תחלתו ארבעה ושיריו ארבעה תנור מאימתי מקבל טומאה משהוסק כדי לאפות בו סופגנין רבי יוסי אומר

רואין את העצים שהוסק בהן כאילו <לא> הוסקו לאחר רדיית הפת רשב"ג אומר משם רבי יוחנן טפילת התנור עד כמה חיבור לתנור עד כדי צורך וכמה הוא צורך בתנור טפח ובכירה ג' אצבעות.

ב שלש אבנים שחברן זו לזו ועשאן תנור ועשה להן טפילה בין מבפנים ובין בחוץ מטמאות במגע ובאויר דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר מבפנים מטמאות במגע ובאויר ומבחוץ מטמאות במגע ואין מטמאות באויר חיברן לתנור ולא חיברן זו לזו מטמאות. חיברן זו לזו ולא חיברן לתנור הרי הן כירה חפר בארץ ועשה להן טירה טהורה וטירת כירה טהורה.

ג תנור שהסיקו להיות צולה בו טמא. להיות טומן בו אונין של פשתן טהור שאינו עושה מלאכה בגופו. תנור שהסיקו עד שלא נגמרה מלאכתו ר' יהודה אומר טהור א"ר יהודה זה היה מעשה בתנורי כפר סוגגא והיה רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין מפני מה מוסף תנור של נחתומין טמא מפני שהוא סומך עליו שפוד של צלי ורבי יהודה אומר מפני שהוא תולה יורד בשפוד ונותנה עליו רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יוחנן הסנדלר מוסף תנור טפח מוסף יורה של שולקי זיתים טפחיים ואינו מטמא באויר אלא כנגד המוסף ומאימתי הוא מטמא משיתחיל לשולקו.

ד תנור הניתן בו עפר עד חציו מעפר ולמטה מטמא במגע מעפר ולמעלה מטמא באויר דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אין חולקין כלי חרס אלא כולה מטמא באויר רבי יוסי אומר מעפר ולמטה מטמא במגע מעפר ולמעלה מטמא באויר דברי רבי מאיר וחכ"א אין חולקין אלא כולה מטמא במגע ובאויר אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שנתן בו עפר ואח"כ הסיקו אבל הסיקו ואח"כ נתן בו עפר כולו מטמא במגע ובאויר ומודה ר' יהודה לחכמים בתנור שנתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן ומירחו בטיט מן הצדדין שהוא טמא וחכ"א בין כך ובין כך טמא.

ה תנור שחצצו לשנים והוסק אחד מהן ונטמא הוא טמא וחברו טהור בשרץ כולו טמא והעובי שביניהן כולו טמא הוסקו שניהן ונטמא א' מהן רבי יוסי אומר משם רבי יוחנן בן נורי חולקין את עביו המשמש את הטמא טמא והמשמש את הטהור טהור בד"א בזמן שחצצו ואח"כ הסיקו אבל הסיקו ואח"כ חצצו מטמא במגע ובאויר נטמא א' מהן במשקה הרי חברו טהור.

ו תנור שנחלק לשנים ואפילו כל שהוא ואפילו מבית האומן טמא לפי שאי אפשר לכוין.

ז תנור של סדקין שנתן הסדק כלפי הזוית ומירחו בטיט מן הצדדין רבי נתן מטמא מפני שזוית מחברתו וחכמים מטהרין. דף של תנור שנתנו בזוית להיות אופה בו טהור ואם

יש בו רוב תנור טמא. תנור של סדקין שעשה טפילה לכל אחד ואחד ומקום הסדקים מגולה טמא נתן חול לצרורות טהור כפרן טיט על גבי הסדק טמא חרש על גבי סדק טהור מירחו בטיט מלמעלה או שעשה לו מעלה מבחוץ טמא מפני שהטפלה עושה את כולו אחד. נתן עליו טיט חרסית אדמה סיד וגפסית אפילו כל שהוא ואפילו מבית האומן טמא. זפת וגפרית שעוה ושמרים בצק וגללין וכן דבר שאין עושין בו תנורים טהור כללו של דבר כל דבר שאין עושין בו תנורים אין מחבר את הסדקין.

ח תנור שבא מחותך מבית האומן עשה לימודין ונתן עליו טהור מירחו בטיט טמא נטמא סילק את הלימודין טהור החזירן לו טהור מירחו בטיט מקבל טומאה ואין צריך להסיקו שכבר הוסק משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין ור' שמעון מטמא מיד תנור של חלונות שכל אחת ואחת פחותה מארבעה טפחים והיתה בהן אחת שיש בה ארבעה טפחים היא מטמאה במגע ובאויר והשאר מטמאות במגע ואין מטמאות באויר. תנור של חוליות שכל אחת ואחת פחותה מארבעה טפחים והיתה בהן אחת שיש בה ארבעה טפחים היא מטמא במגע ואין מטמא באויר והשאר טהור. רבן שמעון בן גמליאל אומר הרוצה לעשות לו תנור בטהרה מביא תנור של סדקים ומביא תנור של חרש ומלבישו מבחוץ ונותן חול או צרורות בינתים ואע"פ שעשה טפלה לחיצון טהור. פיטים שקירו לו ועשאו תנור ועשה לו טפלה מבחוץ אע"פ שמקבל טומאה על דפנותיו כשיעור טהור.

ט תנור מאימתי טמא משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין ור"ש מטמא מיד. רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי שילא הטיחו בטהרה ונטמא מאימתי טהרתו אמר ר' חלפתא איש כפר חנניא שאלתי את שמעון בן חנניא ששאל את בנו של רבי חנניא בן תרדיון ואמר משיסיענו ממקומו ובתו אומרת משיפשטו את חלוקו כשנאמרו דברים לפני ר' יהודה בן בבא אמר יפה אמרה בתו מהוא.

י תנור של מתכת שעשה לו טפלה ועשה לו מוסף וחלקו לשנים ונטמא א' מהן באויר הוא טמא וחברו טהור נגע בו השרץ מתוכו הוא מטמא במגע ובאויר וחברו מטמא במגע ובאויר וטפילה טהורין נגע בו השרץ מאחריו כולו מטמא מגע אחד ופוסל אחד נגע בו כזית מן המת מאחריו כולו מטמא מגע שנים ופוסל אחד ואוירו מטמא אוכלין ומשקין וידים מפני שנעשה אב הטומאה ומטמא את גופו דברי רבי רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו אינו מטמא אוכלין ומשקין וידים שאין כלי חרש מטמא מאחוריו. ניקב נפגם נסדק ועשאו בטיט אפילו כל שהוא טמא נפל השרץ לאוירו כולו מטמא במגע ובאויר נפל לתוכו שלא באהל כולו מטמא אוכלין ומשקין וידים בין מתוכו ובין מאחוריו כללו של דבר שהוא טמא משום כלי חרס נדון משום כלי חרס משום כלי

מתכות נדון משום כלי מתכות מירחו בטיט בין מבחוץ בין מבפנים טהור ר' יהודה אומר מבפנים אם להטיחו בפני עצמו טהור ואם לאו טמא בין כך ובין כך טמא משום כלי מתכת. כירה של מתכת שעשה לה מגור ועשו לה פטפוטים טהורה מירח בטיט בין מבפנים ובין מבחוץ טהורה רבי יהודה אומר מבפנים אם יכול להטיחו לעמוד בפני עצמו טהורה ואם לאו טמאה משום כלי מתכות.

פרק ה

א שלשה מסמרים שלש יתידות שלשה פטפטין שנתן בארץ וחיברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה טמאה ורבי יהודה מטהר עד שיחברם זה לזה בטיט ומודה רבי יהודה שאם נתנן על גבי האבן וחיברן לה שהיא טמאה מפני שהאבן מחברתן.

ב שלש אבנים שחברן זו לזו ולא חברן בקרקע חברן בקרקע ולא חברן זו לזו טמאות ורבי יהודה מטהר עד שיחברם זו בזו בקרקע וכמה היא חיבורן בטיט כל שהוא.

ג שתי אבנים גדולות שתי חליות של עמוד שהתקינן להיות שופת עליהן יורה גדולה או מיחם גדול אינו טמא אלא צורך וכמה הוא צורך מקום שפיתה טפח שתי חביות ב' הלפסין ושתי קדרות כירה ונטמא ביניהן מטמא במגע ובאויר ותוכן טהור והעובי שביניהן חולקין המשמש את הטמא טמא והמשמש את הטהור טהור רבי יהודה אומר עליו ועל היין אם ניטל הכותל והיין עומד בפני עצמו טהור ואם לאו טמא.

ד כירה שנותנה על גבי הטיף של אבן אינו טמא אלא צורך וכמה הוא צורך רשב"ג אומר משם רבי יהודה צורך שלש אצבעות רבי נתן אומר אם ניטלת כירה והטיף עולה עמה חיבור ואם לאו אינו חיבור רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אם מטה את הטיף וכירה עומדת הרי זה חיבור ואם לאו אין חיבור.

ה הקלתות של בעלי בתים שנפחתה הרי זו טהורה וכמה היא שיעורה בפיזור גחלין חצר הבירה רבי שמעון אומר נטמאת הבירה נטמאת החצר נטמאת החצר לא נטמאת הבירה ואם היתה חלקה טהורה רבי יהודה אומר ניטלת כאחד טמאה אם לאו טהורה.

ו בית הבד ובית הטבלים ובית הגר הבנויים בבירה תוכן נידון כאחורי כירה בית היוצא מן הבירה עד שלש אצבעות טמא פחות מכן טהור דברי ר"מ ורבי שמעון מטהר. כסאו שעשאו דכין אע"פ שמשתמש בו טהור היה טמא ועשאו דכין טמא עד שיקבענו במסמר דכין של מתכת של בעלי בתים אע"פ שהטיט שוקע בו טהור עשה לו פטפוטים טמא כוורת של תבן של בעלי בתים העשויה ככפיפה אע"פ שהטיט שוקע לתוכה טהורה

עשה לה פטפטין טמאה דכין של אולירין אע"פ שעשה לו פטפטין טהור שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע.

ז ארבעה פטפוטי כירה שנטלו שנים מהן אלכסון שנים השניים מטמאין במגע ובאויר מפני שהוא שופת עליהן את האילפס ואת הקדרה דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר שהיה רבי שמעון אומר כל פטפוטי כירה אין מטמאים במגע.

פרק ו

א אין כלי חרש מיטמא אלא באב הטומאה ומשקין. כל שאב הטומאה בשעתו ובא להקל עליו אפילו בביאת מים מטמא אחד לפסול אחד אין מטמא אדם וכלי חרש. כל שאב הטומאה בשעתו לא היקל עליו אלא בביאת מים לטמא אחד ולפסול אחד הרי זה מטמא אדם וכלי חרש כל המטמא אדם מטמא כלי חרש חוץ מן המשקין. כל שכלי חרש מטמא מתוכו מטמא מאחוריו ואין טומאה לכלי חרש אלא מאוירו. ובהיסט ע"ג האבן מסמא אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין וידים.

ב כוורת פחותה פקוקה בקש ומשולשלת לאויר תנור ושרץ בתוכה התנור טמא שרץ בתנור אוכלין שבתוכה טמאין ורבי אליעזר מטהר אמר רבי אליעזר מקל וחומר אם מצלת היא מיד אהל המת החמור אינו דין שתציל מיד כלי חרש הקל א"ר יוחנן בן נורי נמתי לו לר"א אם הצילו אוהלין מיד אוהלין באהל המת שכן חולקין אוהלין יצילו אוהלין מיד אוהלין באהל השרץ שאין חולקין כלי חרש א"ר יוסי נמתי לו לרבי יוחנן בן נורי תמיה אני אם קבל הימך ר"א תשובה אלא תשובה לדבריהם אם הצילו אוהלין מיד אוהלין באהל המת שכן הוא עושה טפח על טפח בבית טהור יצילו אוהלין בשרץ שכן הוא עושה טפח על טפח בכלי חרש טמא אמר רבי היא תשובת רבי יוסי היא תשובת רבי יוחנן בן נורי. הכל מצילין מיד כלי חרש אפילו כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה חוץ מן האדם כיצד טהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר תנור טמא ומטמא ואין חוששין שמא מחוברים במעין. הסגוס והרדיד שהיו נתונים על פי התנור משוקעין לתוכו שרץ בתוכו התנור טמא שרץ בתנור אוכלין שבתוכן טמאים אין לך שהוא מציל מיד כלי חרס אלא כלים שיש להן תוך כלגון הסל והקופה והחמת.

ג הסל והקופה והחמת שהיו נתונין בתנור ופיהן למעלה מן התנור השרץ בתוכן התנור טהור שרץ בתנור אוכלין שבתוכן טהורין ניקבו ועשאן בטיט שרץ בתוכן התנור טמא שאין צמיד פתיל לטומאה שרץ בתוכו אוכלים שבתוכה טמאין.

ד חבית שהיא משוקעת בתנור ופיה למעלה מן התנור השרץ בתוכה תנור טהור שרץ בתנור אוכלין שבתוכה טהורין ניקבה ועשאה טיט שרץ בתוכה תנור טמא שאין צמיד פתיל לטומאה שרץ בתנור אוכלין שבתוכה טהורין ואם עשאה בזפת התנור טהור שהזפת חיבור לה ושאר כל הכלים שעשאן בזפת אין הזפת חבור להן.

ה חבית שהיא נתונה על פי התנור פיה לצד זה ושוליה לצד זה השרץ בתוכה התנור טהור שרץ בתוכה אוכלין שבתוכה טהורין היתה דופנה מעובה לתוכה שרץ בתוכה תנור טמא שרץ בתנור אוכלין שבתוכה טמאין. קדירה שהיא מליאה אוכלין ומשקין ומוקפת צמיד פתיל ונתינה בתוך התנור שרץ בתנור אוכלין ומשקין שבקדירה הוי טמאין התנור טמא שאין צמיד פתיל לטומאה כלי שטף שהוא מוקף צמיד פתיל ונתון לתוך התנור הרי זה טמא. שכל שאינו מציל באהל המת אינו מציל באהל השרץ.

ו שלשה דברים מצילין באהל המת. הבלועין וצמיד פתיל ואוהלין. יש בבלועין שאין בצמיד פתיל ואוהלין יש בצמיד פתיל ואוהלים שאין בבלועין. הבלועין מצילין על הטהורין מלמטה ואין מצילין על הטמאין מלמטה. הבלועין אין מיטמאין במשא הזב וצמיד פתיל ואוהלין מיטמאין במשא הזב. החמת והכפישה שנפחתו במוציא רימונין אע"פ שבטלו מתורת הכלים מצילין באהל השרץ.

ז השרץ שהיא נתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור ועצם כשעורה כרוך בסיב או בנייר ונתון בתוכה היא טהורה והתנור טהור בא הטהור ואחז בו והעלהו מטמא ונטמא החמת חזרה החמת וטמאה את התנור.

ח שני תנורים זה על גבי זה וחבית משוקעת ביניהן ופיה בעליון ושוליה בתחתון שרץ בחבית התנור טהור שרץ בתחתון אוכלין ומשקין שבחבית טהורין שרץ בעליון אוכלין ומשקין שבחבית כנגד אוירו של עליון טמאין. תנור ששפתיה שופעות לתוכו ונפלו שם משקין משם ר' נחמיה אמרו מביא אמה או מחק של מתכת ונותנה עליו הימנו ולפנים טמא הימנו ולחוץ טהור שפתיו שופעות לאחוריו נידון כאחוריים ר' אחא אומר משום רבי עקיבה עין של תנור שעשאה בעפר או בצרורות אינה מביאה טומאה לתנור אלא בפותח טפח מן הסתומה ולפנים מטמא במגע ובאויר מן הסתומה ולחוץ מטמא במגע ואין מטמא באויר.

ט כור של נפחין שהוא עומד בארץ וחיברו בטיט להיות שופת עליהן את הקדירה טמא ואינו טמא אלא המשמש את הצורך כירה שנתנה על גבי ארובה העליונה אע"פ שהוא שופת עליה את הקדירה טהורה עשה לה פטפוטין טמאה פורנא הרי זו טהורה שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע ר' מאיר אומר משם רבן גמליאל אם יש לה ליזביז טמאה

ר' יהודה אומר משם ר"ג אם יש לה ספונאות ר' יוסי אומר משם ר"ג אם יש לה שפיות וכולן שם אחד הן. גפת שנעשית בטהרה ונפלה לאויר התנור אפילו בשעת הסיקו טהור ושנעשית בטהרה ונטמאת נפלה לאויר התנור בשעת הסיקו טמא שלא בשעת הסיקו טהור ור' שמעון מטהר ר"א בר"ש אומר ב"ש מטמאין וב"ה מטהרין בד"א בחדשה אבל בישנה הכל מודין שהיא טהורה ואי זו היא ישנה לאחר שנים עשר חדש אבא יוסי בן דוסאי ורבי יוסי בן המשולם אומר נגבה לאחר ל' יום לא נגבה אפילו לאחר שנים עשר חדש.

י פתילה שהיא מליאה משקין טמאין ונגבו מבחוץ ונפלו לאויר התנור בשעת הסיקו טמא שלא בשעת הסיקו טהור אבל ספוג בין כך ובין כך טמא מפני שהוא עשוי להכניס רבי מאיר מטמא בגמי מפני שאיגראנמין בודקין את היין רבי יוסי מטמא בגמי מפני שהרופא נותנו על גבי המכה שהוא מוצץ את הליחה.

פרק ז

א מחט וטבעת שנמצאו במגופה של חבית בצדה של חבית אם היו טמאין לא טמאו את החבית ואם היו טהורים אין החבית מצלת עליהן באהל המת נמצאו למעלה משפתה של חבית כנגד תוכה של חבית בין שהטיט צף תחתיהן ובין שאין הטיט צף תחתיהן אם היו טמאין לא טמאו את החבית ואם היו טהורין חבית מצלת עליהן באהל המת נמצאו למטה משפתי' כנגד תובה של חבית בזמן שהטיט צף תחתיהן אם היו טמאין טמאו את החבית אם היו טהורין אין החבית מצלת עליהן באהל המת.

ב שרץ שנטמא באפרו של תנור למטה מנחושתו של תנור טהור מפני שיש לו במה יתלה מחט או טבעת שנמצאו באפרו של תנור טמא מפני שאין לו במה יתלה ר' שמעון אומר כעין שני שעורין מן האמצע נכנס ומן הצד אינו נכנס.

ג כיצד בודקין כלי חרס לידע אם אינו ככונס משקה היה ממלא עריבה מים ונותן את הקדרה לתוכה ואם לא כנסה בידוע שאינו ככונס משקה ר' יהודה אומר בתחלה היה כופף את הקדרה לתוך עריבה ונותן לתוכה מים ואם לא כנסה בידוע שאינו ככונס משקה היה נותנו ע"ג האור והאור מעמידו בידוע שאינו ככונס משקה אין האור מעמידו בידוע שהוא ככונס משקה ר' יוסי אומר אם נותנו ע"ג הרמץ והרמץ מעמידו בידוע שאינו ככונס משקה אין הרמץ מעמידו בידוע שהוא ככונס משקה.

ד עצמות והעופות וגולמי כלי מתכות וכלי עץ מצילין צמיד פתיל ור' יוסי מוסיף אכסי קמטרא ומוקף חקק שבבקע' ושבקורה והמיעך שבחבית אין מצילין צמיד פתיל ואם בהן טפח על טפחים מצילין.

ה חבית שכפאה על הפתיל ומירח שפתותיה על הכותל מצלת על מה שבתוכה ועל מה שכנגדה בכותל כפאה ומירח שפתותיה עם הקרקע מציל על מה שבתוכה ועל מה שכנגדה בקרקע ר' אליעזר אומר כפוי על פיו אינו מציל ומודה ר' אליעזר בשני פסין ושתי קדרות שכפאן זה על גבי זה ומירחן בטיט מן הצדדין אין מצילין בצמיד פתיל ואם היה כלי קטן ואין בו טפח על טפח וכפוי על פיו אינו מציל.

ו אין מקיפין בקסטרון מפני שהוא פתיל ואינו צמיד ואם עשאו לחיזוק הרי זה מציל כפיתין של מורייס שנפתית עם השפה ושפתותיהן נראין אע"פ שהטיט שוקע לתוכן מלא זרת אינן מצילין שכל מי שאינו מציל באהל המת באהל השרץ. רי"א אין צמיד פתיל מבפנים וחכ"א יש צמיד פתיל מבפנים כיצד חבית שניקבה וסתמוה שמרים רבי יהודה אומר אינה מצלת וחכ"א מצלת נתקלפה והזפת שלה עומד ר' יהודה אומר אינה מצלת וחכ"א מצלת.

ז עין של תנור שעשה לה לימודין מבפנים ר' יהודה אומר אינה מצלת וחכ"א מצלת כפישה שנתן בה טיט עד חציה והשקיע בה את הכלים ר' יהודה אומר אינה מצלת וחכ"א מצלת כפאה על פי החבית ומירח דופנותיה עם דפנות החבית מצלת על מה שבחבית ועל מה שבינה לחבית ר' יוסי בר' יהודה אומר על שבחבית אינה מצלת עד שימרח עם השפה. החמת מעור הדג והנייר שהלביש בה את החבית וצירף למטה הרי זה מצלת עור הדג והנייר שהלביש בהן את החבית וצדדן למטה אע"פ שמירח בטיט מן הצדדין אינן מצילין <שכל שאין מציל באהל המת אינו מציל באהל השרץ>.

ח קדרה שכפאה על פי חבית ומירח שפתותיה עם דפנות החבית מצלית על מה שבחבית ועל מה שבינה לחבית נתנה כדרכה וטמאה אין כלי טמא חוצץ.

ט שני לפסין ושתי קדרות שכפאן זו על גב זו העליון כנוס אע"פ שמירח בטיט מן הצדדין אינן מצילין שכל שאינו מציל באהל המת אינו מציל באהל השרץ. משפך אינו מציל דברי ר"מ וחכ"א מציל בכסוי. ואין טהרה לכלי חרס אלא שבירתו ואפילו חיברו בקרקע ואפילו קבעו במסמר מלאו סיד וגפסית רשב"ג מטהר.

י שולי המחצין ושולי הפחתין וקרקרות הכלים ודפנותיהן מאחריהן אין ממלאין בהן ואין מקדשים בהן ואין מזין בהן ואין מצילים בצמיד פתיל ואין מצילין מיד כלי קרדסן שפן ועשאן כלים ממלאין בהן ומקדשין ומצילין בצמיד פתיל ומצילין מיד כלי חרס

ומקבלין טומאה מכאן ולהבא דברי ר"מ וחכ"א כל כלי חרס שמאחר שעה אחת אין לו טומאה לעולם. שולי כלי עץ כלי עצם וכלי זכוכית אין ממלאין בהן ואין מקדשין בהן ואין מזין בהן ואין מצילין בצמיד פתיל ואין מצילין מיד כלי חרס. קירדסן שפן ועשאן כלים ממלאין בהן ומקדשין בהן ומזין מהן ומצילין בצמיד פתיל ומצילין מיד כלי חרס. שברי כלי חרס שמקבלין אפילו כל שהן ממלאין בהן ומקדשין בהן ומזין מהן אין מצילין בצמיד פתיל אבל מצילין מיד כלי חרס. שברי כלי מתכות חזרו לטומאתן הישנה גולמי כלי מתכות הרי הן ככלים אלא שהן טהורין.